

NEERLANDIA, periodiek, in 1896 door **Hippoliet Meert** te Gent gesticht als direct gevolg van de herdenking van de **Guldensporenslag** in juli van dat jaar.

Neerlandia kwam aanvankelijk maandelijks uit en werd in 1897 het verbondsperiodiek van het **Algemeen-Nederlands Verbond** (ANV). Later werd de redactie via Dordrecht overgebracht naar Den Haag.

Gezien het ANV in de beginjaren van zijn bestaan de aandacht voornamelijk richtte op de Vlaamse ontvoogdingsstrijd, werd er in *Neerlandia* aanvankelijk veel aandacht besteed aan de taalstrijd. Onderwerpen die in die beginjaren de aandacht kregen waren onder meer taalzuivering en het gebruik van bepaalde niet-Nederlandse woorden. Aan spellingkwesties heeft de redactie zich echter nooit de vingers willen verbranden, als gevolg van de neutrale houding van het ANV hieromtrent. Rubrieken die maandelijks in *Neerlandia* terugkeerden waren het ANV, **Zuid-Afrika**, **Nederland**, **Vlaanderen** en **Indië** (Oost en West). De belangstelling voor Zuid-Afrika was in belangrijke mate een uitvloeisel van een besef van een eeuwenoude cultuurhistorische binding, in dienst uiteraard van het specifieke Nederlandse superioriteitsgevoel. De grote aandacht in *Neerlandia* voor de Boerenoorlog is hiervan een voorbeeld.

Met name door de sterke invloed van Meert was er tot 1914 veel aandacht voor Vlaamse aangelegenheden. *Neerlandia* was toen een spreekbuis van en een spiegel voor de Vlaamse ontvoogdingsstrijd, waar meermalen dankbaar gebruik van is gemaakt. De Eerste Wereldoorlog maakte hier echter een abrupt einde aan. In het verlengde van de neutraliteit van het ANV verkondigde *Neerlandia* een zelfcensuur en het periodiek besteedde aan Vlaanderen nauwelijks meer aandacht. Het werd, gedwongen door de tijdsomstandigheden, een Noord-Nederlands blad. De neutrale strekking, die aan het begin van de Eerste Wereldoorlog voor 'voorlopig' werd verkondigd, bleef echter voorlopig de leidraad voor de

toekomst. Bezien binnen het perspectief van het cultureel, sociaal-economisch en politiek leven werd er geen standpunt ingenomen. Dit had tot gevolg dat het blad verviel tot een wat sober geheel. Er kon niet strijdvaardig geschreven worden, daar de artikelen niet subjectief mochten zijn. Meermalen werd er een beroep op de lezers gedaan om toch artikelen in te zenden om *Neerlandia* leesbaar te houden. Het bleef echter vooralsnog een verenigings- en mededelingenblad, waarin regelmatig ook nieuws over ANV-activiteiten in Vlaanderen verscheen. Een van de Vlaamse medewerkers in de jaren 1930 en 1940 was **Maurits Liesenborghs**.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kon *Neerlandia* in Europa niet uitkomen. De groep Nederlandse Antillen nam de taak over en vanaf Curaçao werd *Neerlandia* doorgaans gratis verstuurd. Na het einde van de oorlog ging men in Nederland weer op de oude voet verder. Vernieuwing zou nog geruime tijd op zich laten wachten. In 1961 werd de reeds negen jaar daarvoor aangekondigde redactieraad benoemd met als taken *Neerlandia* op een hoger peil te brengen, het aantrekken van vaste medewerking en aanpassing van de grafische kwaliteit aan modernere maatstaven. Wegens geldgebrek konden drastische veranderingen niet onmiddellijk uitgevoerd worden.

In 1968 kwamen belangrijke wijzigingen, toen het periodiek niet langer enkel als verenigingsblad werd bestempeld, doch als cultureel tijdschrift met dienstbetoon aan verenigingen en instellingen met gelijke strekking als het ANV: het doel van *Neerlandia* werd de integratie van het Nederlandse taalgebied. Deze koerswijziging hangt nauw samen met het Europese integratieproces van na de Tweede Wereldoorlog en de daarmee samenhangende culturele integratie tussen Nederland en Vlaanderen. Een voorbeeld hiervan was de steun, die *Neerlandia* ging verlenen aan de **Algemeen-Nederlandse Congressen**. *Neerlandia* kwam na zijn koerswijziging duidelijk losser van het ANV te staan dan voorheen en werd uiteindelijk een kwartaalperiodiek, dat echter wel steeds in het verlengde van het ANV staat. Figuren als **Arie W. Willemsen**, **Johan Fleerackers**, **Lut Ureel**, **G.R. Piryns**, **Geert Groot-hoff**, **Marten Heida** en later **Joris Dedeurwaerder** waren of zijn nog steeds actief in de redactie van het blad.

LITERATUUR: K. de Clerck (e.a.), 'Neerlandia 90 jaar', in *Neerlandia*, jg. 90, nr. 5 (1986), p. 173-199; – P. van Hees en H. de Schepper (red.), *Tussen Cultuur en Politiek. Het Algemeen-Nederlands Verbond 1895-1995*, 1995.

FRANK VAN BERNE